

El llenguatge

Tant...com ^{16/IX/1979}

Amb els termes tant i com, precedint cada un d'ells un element gramatical de la mateixa natura (un nom, un adjectiu, una subordinada, etc), construïm oracions en les quals establím una correlació entre aquests dos elements: Tant el balcó com la finestra són tancats, Va fer una anàlisi tant política com econòmica de la situació, Hi pensava sempre tant si en rebia notícies com si no. Notem que en aquestes frases trobem, excepcionalment, el mot tant (amb t final) davant un adjectiu o un adverbi.

D'altra banda, usem un d'aquests termes, com, formant el conjunt com a, i significat «en qualitat de», cas del qual ens hem ocupat diverses vegades a propòsit de l'omissió que s'hi comet de la preposició a: un adjectiu usat com a adverbi, un llibre ofert com a premi, una postal enviada com a record.

Però es pot esdevenir que els dos elements entre els quals els mots tant i com estableixen una correlació hagin d'ésser introduïts pel conjunt com a: Això originaria, davant el segon d'aquests elements, la coincidència com com: Aquest sistema, tant com a recurs d'emergència com com a solució definitiva, no és vàlid. I sembla evident que és una coincidència que s'hauria d'evitar, però no com fan alguns, d'una manera massa expeditiva, ometent simplement un com, cosa que origina una frase gramaticalment incompleta i fins i tot a cops poc intel·ligible: «Aquest sistema, tant com a recurs d'emergència com a solució definitiva, no és vàlid». En aquells casos en què la coincidència és originada per una eHpel caldria prescindir d'aquesta figura de llenguatge, o recórrer a una expressió substitutiva: Tant si parles com a president com (si parles, si ho fas) com a simple ciutadà... I en els altres casos s'hauria de recórrer a alguna expressió equivalent a com a, per exemple, en qualitat de: Tant com a president com en qualitat de simple ciutadà se de dir... Existeix, anàlogament, l'expressió en tant que, a la qual se recorreix el mateix valor —en tant que simple ciutadà— que alguns no admetien perquè la consideren un gallicisme, però que Fabra usa profusament al Diccionari General.

Hi ha, finalment, a fi d'evitar aquesta coincidència, el recurs de prescindir dels termes correlatius tant... com: Com a president i alhora com a simple ciutadà em cal manifestar que...